

Prinsessan Solstråle eller Födelsedagsfästen på Tomtebo : Tablå för ungdoms...

Gustafson, Edla

81 F b Br.

viii. So.
Dram
Kvusi
(P)

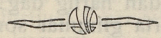
Prinsessan Solstråle

eller

Födelsedagsfästen på Tomtebo.

— Tablå för ungdomsloger af **Edla Gustafson.** —

Eftertryck förbjudes.

(En gårdsplan med dukadt kaffebord. Vid ena sidan framskymtar ett hus med ingångsdörr. 4 tomtar, Putte, Snorre, Lustig och Döfnicke smyga tassande fram från olika håll och titta begärligt på läckerheterna å kaffebordet. Döfnicke kryper upp på en af stolarna vid bordet och stirrar på kakskålen).

PUTTE: Nej se, så många bullar och kakor. Hvad människorna ändå ha det godt, som få smörja kräset med sådana läckerheter. Vi tomtar få nöja oss med bara lukten af allt godt som människorna laga åt sig.

SNORRE: Men det här ser ju ut som en fästtillställning. Hvad kan nu vara å färde?

LUSTIG: Vi ska fråga Döfnicke om han vet det. (Stöter till Döfnicke): Hör du, Döfnicke, vet du hvarför man har ställt till kalas i dag?

DÖFNICKE: Hvasa'?

LUSTIG (högre): Hvarför har man ställt till kalas här?

DÖFNICKE: Karbaser?

LUSTIG (ändå högre): Kalas!

DÖFNICKE (nickar förstående): Vet inte. Där kommer Pass opp! Fråga honom, han vet allting.

PASS ÖPP (en tomte springer fram ur en buske i närheten och hoppar vigt upp på en stol): Ja, jag hörde din fråga,

Lustig och jag vet allt. Här skall bli fäst för i dag fyller prinsessan Solstråle 12 år.

PUTTE: Hvem är prinsessan Solstråle?

PASS OPP: En liten rar och god flicka som annars heter Gulli, men som för sitt glada lynne och sitt goda hjerta kallas prinsessan Solstråle. Hennes pappa har byggt upp detta trefliga lilla hus och i dag har prinsessan Solstråle fått det i födelsedagsgåfva. Jag har redan sett mig omkring i hvarje vrå och jag vore i sanning frestad att flytta hit ifrån den gård där vi nu bo, ty gårdens pojkar äro alla så stygga och lata och goda tomtrar trivas ej hos lata och elaka människor.

SNORRE: Jag hör steg, någon kommer. Skynda, vi gömmer oss!

(Putte, Pass opp, Snorre och Lustig springa under bordet, där de gömmas af bordduken. Döfnicke, som ingenting hört eller sett, sitter kvar och bara stirrar på bullarna. Gulli, iförd en vit klädning och med blommor i håret och på bröstet, kommer ut ifrån stugan, stannar hänförd och skuggar ögonen med handen.)

GULLI: Ack en sådan härlig dag! Solen skiner, fåglarna sjunga och sjön där borta glimmar som af guld. Och jag — Gulli — fyller 12 år i dag. Jag är så lycklig, så jag ville taga hela världen i famn. Snart komma några af mina vänner i ungdomslogen Fridhem hit på kafferep. Jag riktigt längtar att få delgifva dem min lycka. (Vänder sig så att blicken faller på Döfnicke och utropar glad): Nej, en sådan lustig figur! (Springer in i huset och ropar): Pappa, mamma, kom ooh se så lustigt!

(Medan Gulli är borta springer Pass opp fram, fattar Döfnicke vid örat och leder honom ned under bordet, pekande med menande gester mot huset.)

GULLI: (Springer ut och håller mamma vid handen. Pappa kommer sakta efter): Nej se, han är borta!

MAMMA: Hvem då?

GULLI: Tomten, vet jag, som satt vid bordet då jag kom ut, och vet mamma, han såg så hungrig ut. Han bara stirrade på kakskålen.

MAMMA: Åh, hvad säger du, barnet mitt! Hur såg han då ut?

GULLI: Han hade röd toppmössa och ett långt, grått skägg! Liten och kutryggig var han också. (Skrattar.) O, ni kan inte tänka er så lustig han såg ut!

PAPPA: Som Gulli aldrig talat en osanning, måste jag tro, att hon verkligen sett en tomte. Det betyder lycka, min flicka. Då du nu fått detta hus i födelsedagsgåfva och det ännu ej har

fått ett namn, så kalla vi det Tomtebo, och vi inbjuda alla goda tomtar att flytta hit med oss.

GULLI: Ja, pappa, och då solen gått ned och månen tittar fram bakom trädkropparna bjuda vi tomtarna på kalas. Mormor brukade berättas huru tomtarne i hennes hem alltid på julafton blefvo bjudna på gröt. Får jag bjuda mina tomtar på kaffe med dopp?

PAPPA (klappar Gulli på hufvudet): Visst får du det, Solstrålen min.

(Tomtarna titta alla i smyg fram under bordduken och nicka gladt åt hvarandra.)

PASS OPP: Hörde ni det, tomtgubbar? Vi bli bjudna på kalas.

DÖVNICKE (har lyssnande hållit handen för örat och nickar nu förtjust): Kalas! Åh — (slickar sig om munnen) nam nam nam!

(Från vägen höres trallande af melodien Tre trallande jäntor. En festklädd barnskara kommer in på gårdsplanen.)

GULLI (klappar förtjust i händerna): Nu komma de! O. så roligt. (Då barnen kommit fram skyndar hon till dem och ropar!) Välkomna, välkomna till Tomtebo, mitt eget hem. (Ska kar hand med barnen, som sorla och glamma gladt.)

MAMMA (som gått in, kommer tillbaka med kaffekannan och lämnar den till Gulli): Seså, Gulli, nu får du själf vara värdinna för dina gäster. Pappa och jag gå nu till logen Varamtidshoppets möte. Under tiden ska ni roa er på bästa sätt.

(Mamma och pappa aflägsna sig, iklädda hattar och ytterkläder, som de tagit på sig före kaffedrickningen, och alla barnen niga till afsked.)

GULLI (följer dem hoppande och skuttande en bit på väg och stannar sedan vinkande med handen och ropande): Adjö, pappa! Adjö mamma!

(Barnen börja nu bli lifliga och kaffet förtäres under skratt och glam, medan Gulli gladt och behändigt bjuder omkring kakskålen och håller i kaffekopparna. När kaffet druckits, stiger Arnold, en gosse ur sällskapet, fram och knackar i bordet och alla barnen tystna.)

ARNOLD: Kära vår lekkamrat Gulli, vi förena oss alla uti en hjärtlig lyckönskan på denna din födelsedag. Vi ville så gärna bringa dig vår enkla hyllning och därför ha vi öfvat in en glad och vacker liten vårsång, då du ju själf är ett vårens barn. Seså, kamrater, uppställning!

(Barnen ställa sig i en rad och sjunga hurtigt och gladt på melodien «Tre trallande jäntor» följande lilla vårsång:

Trala lalala lalalala
Nej se, här är våren igen!
Vi niga och bjuda dig alla (niga)
Välkommen vår käraste vän!
(Bilda ring och svänga rundt med hoppsteg.)
Tralalalalala Tralalalalala
(Gångsteg)
Nu blir det att vandra i solskensdag.
(Hoppsteg)
Tralalalalala Tralalalalala
(Gångsteg)
Kom med alla vänner till muntert lag.
(Uppställning och utförande lika med föregående vers.)

Se kråkorna svinga och kraxa
och stararna hoppa och le,
Och skatorna skratta och flaxa
och vi äro glada som de.
Tralalalalala Tralalalalala
Vi springa bland tufvor och sippor omkring
Tralalalalala Tralalalalala
och hoppa och skratta åt ingenting.

Se bäckarna svälla och brusa
och haren så tyst byter dräkt.
Och ungbjörkens knoppar bli ljusa
och humlan hon, surrar helt käckt.
Talalalalala Tralalalalala
Ty vårbud har gått ifrån sjö och till strand.
Tralalalalala Tralalalalala
Och nu är det solsken i hela vårt land.

GULLI (förtjust): Det var en vacker och trefflig sång.
Den måste ni lära våra andra kamrater i ungdomslogen, så att
vi alla kunna sjunga den på vår stora sommarfest.

ARNOLD: Ja, de var inte så dumt. Ä ni me' på de?

BARNEN: Jaa-då!

ELSA (en af Gullis gäster, som aflägsnat sig från de andra och stått vid grunden och tittat utåt vägen, skyndar tillbaka till de andra och säger): Kom får ni se en kvinna som ligger där borta i gräset och gråter!

(Barnen, utom Gulli, som ordnar på kaffebordet, skynda bort och återkomma med en ännu ung kvinna, som håller det

med duk beklädda hufvudet nedböjdt i en näsduk och har en sjal kastad öfver axlarna. De föra henne fram till Gulli.)

GULLI (lägger smeksamt handen på hennes skuldra och tar varsamt näsduken från hennes ansigte. Hvad fattas er, min fru? Är ni sjuk? Kunna vi hjälpa er?)

FRUN: O nej, för mig finnes ingen hjälp. Jag har själf valt mitt öde, och nu får jag bära det, fastän det vill bli för tungt ibland. Jag vet att ni allesammans här ä' godtemplarflickor och godtemplargossar och därför kan jag ju tala om för er orsaken till mitt lidande. Om ni går med mig några steg framåt får ni se en man ligga där nere i diket, sofvande ruset af sig. Denne stackare är min egen man. Han hade lärt sig ett härligt yrke, han var en duglig trädgårdsmästare då vi gifte oss, men han var icke nykterist. På helt få år har han mer och mer försjunkit i dryckenskapslasten och nu är han en ruin af hvad han var förr. Han hade en god plats vid en större herrgård, men fick afsked för att han slarfvade och söp. Nu ha vi hyrt oss en stuga här i socknen och få nöja oss med endast tillfälligt arbete, och ofta är det jag som får uträtta min mans arbete, och våra små barn där hemma få sitta inlåsta i stugan hela dagarna. I går skulle han uträtta något vårarbete där borta på herrgården, men var försvunnen ifrån hemmet. Jag har suttit uppe hela natten och väntat honom och i dag har jag gått omkring och sökt honom och nu ändtligen fann jag honom liggande där borta. Jag kände mig så kraftlös och olycklig vid denna syn, att jag måste kasta mig ned i gräset och gråta. (Torkar ögonen.)

GULLI: Gråt icke, min fru. Vi ska gå och väcka honom. Kanske han ännu kan bli nykter och ordentlig. (Vänder sig till Arnold): Gå du och väck honom och tag honom med hit! En kaffetår piggar kanske upp honom.

(Arnold skyndar bort.)

FRUN: O, om min man blefve nykterist! Då skulle vårt hem bli ett paradis, men jag har nästan förlorat hoppet.

GULLI: Seså, kom fram till kaffebordet, lilla frun. (Slår i en kopp kaffe.) Var så god och drick!

FRUN: Tack, lilla fröken Gulli, hon ä' då en riktig solstråle, färdig att värma och tina upp olyckliga, frusna hjärtan. Icke underligt att hela socknen kallar henne för prinsessan Solstråle. (Sätter sig vid bordet och dricker af kaffet.) O, ett sådant kaffe har jag inte smakat på den dag jag mins!

(Arnold återvänder och leder vid handen trädgårdsmästarn, som har nyktrat till. Han får ej se alltför ruffig ut, endast litet omornad, med tillrufsadt hår och tillbucklad hatt.)

GULLI (skyndar fram och räcker vänligt handen åt ho-

nom): Kom och drick en kopp kaffe, trädgårdsmästarn, tillsammans med sin fru, som vi funno alldeles uttröttad och gråtande af oro för sin försvunne man. (Sätter fram en stol.) Sitt ned var så god! (Håller i kaffe och räcker honom koppen.)

TRÄDGÅRDSM.: Tack, tack, lilla fröken! (Sneglar skamsen på hustrun, medan han dricker kaffet.)

FRUN: Hvar har du varit, gubben min? Jag var så ängslig för att du skulle ha råkat ut för en olycka.

TRÄDG.-M.: Den olycksaliga spriten hade omtöcknat min hjärna, så att jag hade följt med ett par åkande främlingar utåt landet sent i går kväll. Jag hade väl somnat, tänker jag, ty då jag vaknade, var jag lyftad ur kärran ned på vägkanten, men min klocka samt min penningbörs voro bortstulna. Jag måste därför till fots bege mig hemåt. Trött och medtagen af den långa vandringen fick jag slutligen svindel och ramlade ned i diket där ni fann mig. Jag vet inte hur länge jag legat där, men då jag återfick medvetandet, kände jag mig som sönderslagen i hela kroppen, och jag hade ingen lust att resa mig igen. Då fick jag höra barnröster och nu är jag omringad af alla dessa snälla barn. Säg mig barn, hur kan ni vara så goda emot en sådan stackare som jag?

AXEL: Jo, emedan vi i godtemplarnes ungdomsloge få lära oss att i äfven den djupast sjunkna se en broder, som vi böra hjälpa och visa kärlek och vänlighet för att om möjligt återvinna honom för familj, vänner och samhälle.

SELMA: Emedan vi i nngdomslogen ha fått lära oss att ensamt i vårt land omkring 6,000 människor dö en för tidig död på grund af rusdryckerna, därför vilja vi hindra så många som vi kunna från att fortsätta med ett så fördärfeligt bruk.

ELSA: Emedan vi veta att ni där hemma har små barn, som i en framtid kanske skulle följa ert exempel och bli drinkare, så vilja vi med vänlighet söka förmå er att bli nykterist, så att edra barn må få ett lyckligt och fridfullt hem.

GULLI: Ja, vi ville alla så gärna sprida solsken öfver ert sträfsamma lif. Afstå från rusdrycksbruket och ni skall återvinna människors förtroende, hemfrid och lycka. Det är i dag min födelsedag. Gif mig till gåfva ert löfte att bli godtemplare!

TRADÄRDSM. (torkar ögonen och säger gråtande): Hvad ingen annan kunnat uträtta har ni barn gjort med er vänlighet. Annars bruka barn skratta åt drinkare, men, ni ä' ju godtemplare. Nå, så tag då mitt löfte, prinsessa Solstråle! (Ger henne ett fast handslag.) Jag inser nu hur oklokt jag handlat. Och du, min kära hustru Fia, förlåt mig och hjälp mig att åter bli en man! Försök att hålla af mig som förr!

FRUN: Kära hjärtandes, gubben min, skulle jag inte hålla å dej nu, då jag gjort det i de onda dagarna. Nu blir arbetet så lätt då vi återvunnit dig åt hemmet. Men kom nu, så gå vi hem till barnen, och nästa söndag följer jag med dig till logen, så gå vi in där båda två. (Vänd till Gulli och barnen): Tack fröken Gulli och tack mina unga vänner för allt hvad ni gjort för oss,

ELSA: Kamrater, vi sjunga för våra nya vänner sången n:r 10 i godtemplarnes sångbok: Akta dig för dessa skaror.

(De sjunga. Då sången är slut, gå trädgårdsmästarns).

AXEL (står och spejar utåt vägen och ropar plötsligt): Hejsan, Gulli, nu ska de bli lifvadt. Där vid stranden håller min pappa på och gör i ordning ett fyrverkeri Gulli till ära.

SELMA: Kom, så går vi dit!

GULLI: Ja, gå! Jag kommer efter, sedan jag dukat kaffebord åt mina tomtar.

(Barnen springa bort och Gulli blir kvar och ordnar på bordet. När allt är färdigt, går hon baklänges mot grinden och sjunger till melodien «Månen vandrar på fästet blå»):

Hvar tomte god må nu bli min gäst
just här vid min lilla stuga.
Jag eder bjuder nu till min fäst,
o, låt mig eder ej truga.
Då månen lyser i stjärnenatten
och strör sitt silfver på fjärdens vatten
Tag här ert bo ;:

(Försvinner.)

TOMTARNA (springa fram, bilda ring och sjunga hurtigt och glatt på melodien «Kom, kom, fager unge sven»):

Hejsan, Tomtegubbars ras
kom, låt oss lustiga vara!
Nu skall här bli stort kalas,
vi ej på godterna spara.
Prinsessan Solstråle är vår vän
och hon skall få mycket godt igen
af oss små tomtar, som vilja ta'
vår boning i hennes stuga.

Hejsan, tomtar, i en ring
vi dansa lusteligt alla!
Hej, vi svänga rundt omkring.
må glädjen fritt öfversvalla!

Och uti glädjen som gripit oss
så tända vi våra tomtebloss.

(Taga hvar sitt tomtebloss, som i god tid tändts af någon bakom
kulissen och snurra rundt med blosset i handen.)

Prinsessan solstråle, lefve hon
till fröjd och fromma för många!

Hvar tände god må nu bli min gäst,
just när vid min lilla stuga,
I en öder byder nu till min fäst,
och låt mig öder ej tunga.
I den manna byer i stämman
och öder all tillver i stämman
I en by en by